

QUESTIO X.

Quare talenta tradita, pauca bona vocat Dominus?

55. IDELI seruo quinque talenta tradidit Dominus, quae magnam numerum efficiunt summam...

56. Respondeo. Primo, quod tam diues est Deus in misericordia, tamque liberalis, ac beneficus...

57. Secundò. D. Hieronymus. Notandum, ait, quod omnia, quae in presenti habemus, licet magna videantur...

58. Cumque descenderet Moyses de monte Sinai, tenebat duas tabulas testimonij, & ignorabat, quod cornuta esset facies sua...

59. De primis Christianis refert D. Lucas. Act. 4. num. 34. Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant vendentes...

tur; sic dicebat Pharaos: Diuidam spolia, implebitur anima mea. Exod. 15. n. 9. & supra citatus Auarus dicebat: Anima mea habes multa bona...

QUESTIO XI.

Quare fideli seruo dicitur, intra in gaudium Domini tui?

60. BTULIT bonus seruus quinque talenta lucrata & nihil pro se petierat, ut dixi in expositione, & tamen absque vlla cunctatione, Dominus assignat illi praemia...

61. Ait Dominus fideli seruo: Intra in gaudium Domini tui. Auget Imperfecti. Intra ad gaudium, sed intra in gaudium, possessor sui gaudij, non tantum spectator...

62. Cum inquit: Intra in gaudium Domini tui; ait Chrysostr. homil. 79. Vniuersam in hoc verbo monstrat beatitudinem. Idem docent communiter interpretes, D. Hieronymus, Euthym. Paschas. Albert. Magn. S. Thomas, & alij...

63. Salmeyron ait, quod tacite hic promittitur, ut sancti certis in locis, quibus in vita laborarunt, in caelo à Deo perficiantur, ut ibi multis signis, ac miraculis resplendeant...

S. Theresia in Hispania, S. Andreas Cursus in Florentia.

64. Richardus. Tertiò. Richardus lib. de exter. Mal. part. 3. cap. 11. Vtique, ait, esse quis neget, quos Dominus cibauit adipe frumenti, & de petra melle saturauit eos...

65. Vltimò, maximè expendendum est: Intra in gaudium Domini tui. Non dixit: Intra in gaudium tuum, sed Domini tui. Electus ipsa beatitudine magno gaudio repletur...

66. Sapè in multis parabolis dies iudicij ab ipso Domino nuptiale festum appellatur, ut superiori cap. vidimus. Vbi animae sub nomine Virginum representantur occurrentes Christo Domino venienti ad iudicium...

QUESTIO XII.

Quare tam seruo qui quinque talenta, quam illi, qui duo lucratus est, idem praemium assignatur?

67. VO accesserunt serui ad Patremfamilias, vnus quinque talenta deferens, alius duo tantum ex sua negotiatione; Vtrumque enim Paterfamilias eisdem verbis excipit: Euge serue bone, & fidelis; quia super pauca fuisi fidelis supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui...

68. Optimè ad quaestionem respondet D. Hieronymus. Vtrique seruo, ait, & qui de quinque talentis, decem fecerat; & qui de duobus quatuor, idem Paterfamilias sermo blanditur, vtrumque simili recipit gaudio. Non considerans lucri magnitudinem, sed studij voluntatem...

luntate, & affectu erga Dominum vnus fuerit. Non considerans lucri magnitudinem, sed studij voluntatem.

Ob adoratum vitulum, cum de caede Idololatrarum reuerterentur Leuitae, beneuole affatus est eis Moyses, dicens: Consecrasti manus vestras hodie Domino, vnusquisque in filio, & in fratre suo, ut detur vobis benedictio. Exod. 32. n. 29. Maxime extolluntur Leuitae, quod fratres, & filios in idololatriæ supplicium, & in fidei, ac religionis obsequium iugulauerint; ex his tamen magna oritur difficultas, Nam ex Leuitis nemo videtur fuisse occisus: tum quia nemo illorum idololatrauit: & idcirco sola, ac tota Tribus Leuitica fuit in diuinum cultum consecrata, ut docet Abulensis ad hunc locum q. 35. Tum etiam, quia omnes Leuitae fuerunt interfectores, nam ad occidendos Idololatrias omnes conuocauit Moyses. Ait Textus. Congregati sunt ad eum omnes filij Leui, feceruntque iuxta sermonem Moysis. Ibidem n. 26. & 28. Quomodo ergo dicitur vnusquisque Leuitarum, filium suum, & fratrem suum occidisse? Licet reipla non occiderit, animo tamen paratus erat ad occidendum? Hæc autem mentis promptitudo, non minus praemij merebatur, quam ipsa operis executio: sola ergo voluntate occidendi filios, & fratres, ita manus suas consecrarunt, ac si reuera occidissent, vnde amplissimam benedictionem à Deo sunt assecuti. Abrahamus quamuis extenderet manum super puerum, reuera ipsum non immolauit, & tamen dicitur ei. Quia fecisti hanc rem, & non pepercisti filio tuo vnigenito propter me. Gen. 22. n. 16. Vbi voluntas facti pro ipso facto reputatur. D. Hieron. Epistol. ad Iulianum. Vnicum filium, ait, voluntate iugulauit. D. Chrysostr. homil. 47. in Genes. Considera, ait, Domini misericordiam. Non pepercisti, inquit filio tuo; Attamen viuum ipsum redacit. Non euentum considerat; sed voluntatem, qua faciebat mandata. Quantum enim ad voluntatem attinet, cruentauerat dexteram Patriarcha. Vide tom. 2. quaest. 18. n. 97. & tom. 3. cap. 10. quaest. 5. num. 35. & cap. 15. num. 204.

QUESTIO XIII.

De iniquo seruo.

69. ACCEDENS autem qui vnum talentum acceperat. Accessit non ex fiducia, sed ex impudentia, aut certe necessitate compulsus, & ideo postremo loco venit, nam iniquorum est moras necere, ac iudicium fugere: Scio quia homo durus es. At vnde hoc sciebas inique serue, cum nondum Dominum esses expertus, sed ex se talem Dominum pensit, qualis enim quis est, tales alios iudicat, qui segnior fuerat operando, lingua liberalior est, & qui debebat veniam petere, duris verbis contra Dominum insurgit. Ut notauit D. Hieron. Qui simpliciter, ait, inertiã debuit confiteri, & orare patremfamilias veniam, è contrario calumniatur. Et addit seruus: metis, vbi non seminasti, & abscondi talentum tuum in terra. Ecce iniquus seruus contra se loquitur, & suis verbis se mendacem declarat. Nam dum ipse fatetur se accepisse talentum à Domino, siue velit, siue nolit, debet fateri Dominum non metere, vbi non seminavit. Abscondi in terra, ait, non inter lapides, vel

vel cineres, sed in terra, à qua debebat admoneri, nam cum recipit semen, multiplicato fecnore reddit.

71. Respondet Dominus eius. Non designatur Dominus iniquo seruo respondere, vt in eo omnes defidiosos, ac pigros arguat: Serue male & piger sciebas, quia meto vbi non seminavi. Hæc verba illi non exprobrat Dominus, nec ad ea responderet, quod notauit D. Paschas. lib. 11. in Matth. Quia, ait, non consuetur se durum esse, sicut ille arbitrans calumniabatur, quia non ex sua natura est, vt seuerus, aut durus dicatur, sed quia ille misericordia Dei abusus est ad negligentiam, & non ad conuersionem suam. Ea verba, quibus dictus est durus, quia cum esset princeps, regiarque naturæ, in breuissima temporis mora, qualis ab audito ad increpationem intercessit immemor iniuriæ iam erat, vel quia vt prudentissimus medicus non censuit ad viuum omnia fore rescedenda, sed quædam in reprehensione obicienda, quædam verd, & quæ maiori mortu percutiebant, reticenda. Deinde non respondet calumniæ, qua homo durus appellatur, vt manifestet se seruum non reprehendere, vt iniuriam suam vindicaret, sed vt pigritiam, ac torporem serui argueret, ac damnet.

Bonus princeps maiores iniurias distulit.

72. Optuit ergo te committere pecuniam meam numularijs. Vt non nudum talentum, sed cum lucro animarum redderes. D. Chrysostom. orat. 1. aduers. Iudæos. Talentum illud, ait, quod accepit, & defoderat seruus ille reddidit integrum: at tamen dat penas, eo quod non auerit lucrum: ita tu quidem etiam si ipse purus, & innocens perseueres, ceterum non aueris talentum, nec fratrem pereuntem reuocaris ad salutem, eadem, qua ille pati-

Chrysost. Qui otiosus est in lucro animarum punitur.

tur, patieris. Quid magni postulo? Vnusquisque vestrum mihi fratrem ad salutem reuocet. Non absumpsit talentum Domini seruus iste, sed otiosus seruauit, & in Dominico grege sterilis sterit, & tamen punitus est, qualem pœnam dabunt, qui acceptum talentum, non solum absconderunt, & integrum non reddiderunt, sed quantum in ipsis fuit perdidit.

Deinde. Tollite itaque ab eo talentum, & date ei, qui habet decem talenta. Cui mandat bonus Paterfamilias dare talentum, nisi habenti: D. Ambros. cui addendum nisi ei, ait, qui toto corde exquirat Deum? Vt quod deest natura, id Dei operatione acquirat, & gratia.

Ei autem qui non habet, quod videtur habere, auferitur ab eo. Si non habet, quomodo auferendum est ab eo. Ad quod recte respondet Maldonatus. Quidem generaliter omni habenti auferri, sed omni, qui plus habet gratia, quam acceperat, quia eam adhibita diligentia multiplicauit, maiorem quoque dari gratiam, & omni qui gratiam, quam accipit, non multiplicat, sed otiosam, & inutilem retinet, eam ipsam, quam habet gratiam auferri, quia indignum se reddidit, vt haberet. Cum dicitur, habenti gratiam dabitur, habenti cum fructu dabitur illius lucrum, ac incrementum. Ei autem, qui acceptam gratiam non multiplicat, sed otiosam sine fructu retinet, & inde demeritorie se gessit; ipsa gratia, quam videbatur habere auferetur ab eo. Ipse Deus Opt. Max. faciat vt semper eius gratia cum magno incremento in nobis permaneat. Et ita huic tomo manet impositus finis. Quintus Tomus tibi dabit Christi Domini discessum (ipso auxiliante) à gestis in cœnaculo, vltique ad eius gloriosam Ascensionem.

73. Ambros.

LAVS

Omnipotenti Deo, Sacratissima Virgini Maria, ac Nostris Sanctis Virginitibus Theresia, ac Maria Magdalena de Pazzi.

INDEX

INDEX

Rerum memorabilium, quæ in hoc quarto Tomo continentur.

Prior numerus paginam designat: Posterior est marginalis.

A.

Abiectus.

Abiecta honorantur in Christo. pag. 75. num. 8. Qui alterius abiectione se vult nobilitare idem est ac nemo. 284. 78. Durior homini abiectione, quam mors. 374. 69. & 70. In dominum abiectum insurgunt famuli. 872. 58.

Abcondo.

Abcondere rem pro palationis fomentum. 54. 91. 92. & 93. Virtus, & probitas abscondenda. 386. 16. 17. & 18. Qui intendit abscondi, refulget. 410. 34. 35. & 36. Christus ex modestia suas virtutes abscondit. 633. 62. Magnorum secreta abscondenda. 698. 19. 20. 21. & 22.

Absentia.

Absentes, & mortuos veneramur, præsentis, & viuos contemnimus. 80. 44. 45. & 46. Timor ex Christi absentia. 165. 241. Valde iniuriosus qui calumnias prolatas in absentia profert in præsentia. 83. 67. & 68. Absentia veneramur, præsentia contemnimus. 271. 107. & 108. Prælatus nec diu sit absens, nec semper præsens. 481. 67. 68. 69. & 70. Prælati absentia dat occasionem ad mala, quæ eius præsentia refranantur. 493. 28. Domini absentia magnum supplicium. 507. 117. Christi absentia infirmitatum, ac malorum origo. 643. 6. Absentia domini dat seruis licentiam delinquendi. 785. 50.

Absoluer.

Pharisæi condemnant, Iesus absoluit. 284. 81. Homo absoluendus, peccatum condemnandum. 285. 91.

Abundantia.

Quos abundantia obæcat, miseria etudit. 562. 146.

Accedere.

Peccator se reputet indignum accedendi ad Deum. 231. 2. Ex accessu, & approximatione ad Christum mutamur in Angelos. 365. 14. 15. & 16. Qui ad Christum accedunt iustificantur, ac purificantur. 472. 13. 14. & 15.

Sylueira in Euang. Tom. IV.

Accipio personarum.

Christus non respicit personas, sed in amicis condemnat errores. 110. 32.

Accipere.

Magnus recordatur doni accepti. 89. 103. 104. & 105. Sicut dare Dei maiestatem prædicat, sic accipere exinanitionem naturæ humanæ demonstrat. 225. 43. 44. & 45. Christus à nobis vult accipere panem, vt det panem. 426. 7. 8. & 9.

Accommodare.

Suprema potentia communi modo agendi se accommodat. 49. 56. Accommodandum loco, & tempori in doctrina danda. 115. 12. 13. & 14. Accommodandum fragilitati eorum, quibus dona dantur. 192. 81. 82. 83. 84. & 839. 69. Accommodato tempore res magna manifestanda. 169. 269. Accommodandum statui. 183. 74. Communi legi se Dominus accommodat. 255. 29.

Actio.

Per diuersas actiones homines coadunantur in virtute. 731. 76. 77. & 78.

Accusare.

Iniqui etiam cum accusant excusant. 271. 5. Homo pronus ad accusandum, difficilis ad excusandum. ibid. 6. & 277. 7. & 8. Qui alios accusat, se ipsum condemnat. 280. 56. Inimicus mutat verba vt te accusare valeat. 312. 12.

Admonere.

Omnes creaturæ accusant peccatores. 872. 59. 60. Qui admonitus non emendatur, in magnam pœnam incidit. 809. 7. 8. & seqq.

Adolescens.

Vitia adolescentiæ ita inhærent, vt etiam in puluere periacent. 296. 66. 67. & 68. Viti adolescentiæ ita inhærent, vt etiam in puluere periacent. ibid. 68.

Adulatio.

Adulatio vitanda. 78. 29. Plus cauendum ab adulatione, quam ab iniuria. 323. 76. Adulator sub blandis verbis grauissimum infligit malum. 584. 34. & 35. Maius malum ab adulatore, quam ab interfectore. ibid.

Adulator.